

Siemenkuulumisia!

Hyvät maatiaiskasvien ystävät! Tässä kesän kynnyksellä on hyvä aika virittäytyä myös tulevaan siemenkauteen.

Jatkamme entiseen malliin. Tosin ensi vuonna tavoitteena on aikaistaa siemenluettelon valmistumista ja saapumista teille hyvät jäsenet. Tämän vuoksi pyydämme teitä lähettämään siemenet **lokakuun loppuun** mennessä – silloin ne ehtivät mukaan seuraavaan luetteluun.

Syysvälitys järjestetään viime vuotiseen tapaan, jos siihen saapuu riittävästi siemeniä. Seuraavien lajien siemenet olisi hyvä lähettää **heinäkuun loppuun mennessä**; pionit, vuokot, iirikset, liljat, kiurunkannukset, kylmänkukka, kurjenpolvet, väinönputki ja köynnöspinaatti. Syysvälityksestä tiedotetaan tarkemmin seuraavassa lehdessä.

Siemenet lähetetään Pirkolle tai ne voi tuoda Maatiaisen toimistolle Helsinkiin.

Pirkko Kukkola, Turuntie 500, 31500 Koski TI.

Mitä siemeniä sitten kannattaa kerätä?

Kysytyjä lajeja ovat edelleen olleet *esikot, tädykkeet, särkynytsydän, katkerot, neilikat, vuokot, harvinaisemmat kellokukat, malvat, luonnon maanpeitekasvit kuten kissankäpälä, kangasajuruoho, ahomansikka ja köynnöspinaatti* joka loppuu yleensä aina kesken. Kaikki luonnonkasvien siemenet (lk) ovat tervetulleita sekä tietenkin kaikki vanhat perennakannat (****).

Maatiaissiementen ohella välitämme edelleen harvinaisempien puutarhakasvien siemeniä sekä uudempiakin kantoja. Ja tietenkin myös puuvartiset lajit ovat tervetulleita. Yksivuotisista kasveista lähettäkää mielellään siemeniä niistä kannoista, joita olette kasvatelleet jo jonkin aikaa (5-10 vuotta).

Täydennystä tarvitaan vuosittain myös näistä lajeista joiden itävyys säilyy vain lyhyen aikaa eli *ukonhatut, pionit, iirikset, sipulikasvit (liljat, hyasintit),*

syötävät kasvit kuten *palsternakka, väinönputki, saksankirveli, liperi ja köynnöspinaatti*.

Roskaisuuden takia siemeniä ei pidä jättää lähettämättä. On myöskin oikein sopivaa lähettää vuosittain tai harvemmin samojen kasvien siemeniä. Yksivärisistä kasvustoista peräisin olevat siemenet, niistä lajeista jotka risteytyvät keskenään ovat arvokkaita. Tällaisia ovat esim. *akileijat, ritarinkannukset, kellokukat*. Toki voi lähettää siemeniä monivärisistäkin kasvustoista kun mainitsee asian.

Liittäkää mukaan tiedot kasvukannan iästä sekä muut tarpeelliset tiedot (ks. tarkemmin Keruuohjeet). Tärkeä tieto on myös se ovatko siemenet luonnon- vai puutarhakantaa. Tämä koskee niitä lajeja joiden luonnonkantojakin kasvatetaan puutarhassa kuten esim. kurjenkello, ketoneilikka ja kullero.

Mitä sitten ei kannata kerätä? Vaativampia lajeja siemenviljelyn kannalta ovat ristipölytteiset lajit, jotka helposti risteytyvät keskenään kuten esim. ristikukkaiset lajit: kaikki kaalit, lanttu ja nauris. Vihannesten (hybridi)lajikkeiden siementen kerääminen on turhaa, koska lajikeominaisuuksien periytyminen on sattumanvaraista. Nuoria*-** perennakantoja ei kannata lähettää ellei kyseessä ole joku harvinaisempi luonnonperenna tms. Myöskään tavallisten kesäkukkien nuoria kantoja - eli niitä siemeniä, joita on yleisesti saatavilla puutarhaliikkeissä - ei kannata kerätä välitykseen.

Mielenkiintoista maatiaiskesää !

Siemenryhmän puolesta
Anna ja Pirkko

Siementen keruuohjeet

Siemenet lähetetään osoitteeseen

Pirkko Kukkola
Turuntie 500
31500 KOSKI TL

Tai siemenet voi tuoda Maatiaisen toimistolle Helsinkiin.

Lokakuun loppuun mennessä lähetetyt siemenet ehtivät seuraavaan siemenluetteloon.

Syysmyyntiin tarkoitetut siemenet olisi hyvä lähettää **heinäkuun loppuun mennessä.**

Kiitos !

Korvauksena vaivannäöstäsi voit valita luettelosta veloitusetta yhtä monta siemenpussia kun olet lähettänyt eri siemeneriä.

Mukaan tietoja kasveista

Siemenluettelo kootaan lähettämienne siementen ja tietojen pohjalta. Laitathan siis jokaisen siemenpussin päälle kasvin nimen sekä kasvukannan iän. Siemenlähetyksen mukaan toivotaan liitettävän erillinen lista siemenistä sekä kasveihin liittyvää tietoa.

Kasvikannan ikä

Kertoo sen miten kauan tämä kasvi(kanta) on kasvanut Suomessa. Vaikka et olisi täysin varma asiasta anna siemenille kuitenkin ”tähdet” eli ikäarviosi alla olevan asteikon mukaan ja kerro, että kyseessä on arvaus. Jos siemenet ovat alun perin Maatiaisesta, katso ikä siemenpussista. Kasvikannan ikä ei muutu silloin, kun kasvi siirretään puutarhasta toiseen.

- * = selvästi alle 10 vuotta, nuori kanta
- ** = 10-20 vuotta, nuorehko kanta
- *** = yli 20 vuotta, vanha kanta
- **** = yli 50 vuotta, hyvin vanha kanta

Puuvartisista kasveista tähtien määrä kertoo sen yksilön iän, josta siemenet on kerätty. Se kertoo miten kauan puu on elänyt eli miten hyvin se on sopeutunut kasvupaikalleen. Arvioi siis puuyksilön ikä samalla asteikolla.

Koska kasvuolosuhteet vaihtelevat suuresti eri puolilla Suomea, merkitse puuvartisten lajien kohdalle myös kasvuyöhyke seuraavasti:

E-S = Etelä-Suomi (likimain vyöhykkeet I-II)

K-S = Keski-Suomi (likimain vyöhykkeet III-V)

P-S = Pohjois-Suomi (likimain vyöhykkeet (V)VI-VIII)

Luonnonkasvit – merkitään merkinällä LK (luonnonkanta). Niillä ei ole ”ikää”. Luonnonkannalla tarkoitetaan (kotimaisten) luonnonkasvien jalostamattomia kantoja. Luonnossa kasvavia tai puutarhoihin siirrettyjä. Luonnonkasveista jalostetut puutarhalajikkeet (useimmat taimitarhoista ostetut taimet) ovat yleensä jo erinäköisiä eivätkä siis ole luonnonkantaa vaan puutarhalajikkeita. Pidäthän nämä erillään.

Mistä siemeniä voi kerätä?

Siemeniä voi kerätä sieltä mistä kukkiakin - käyttäen omaa harkintaa. Oman puutarhan lisäksi, tienpienareilta ja joutomailta löytyy monenlaisia mielenkiintoisia lajeja.

Luonnonsuojelualueilla siementen kerääminen ei ole sallittua. Myös muualla luonnossa kasvavat rauhoitetut ja harvinaiset kasvit on syytä jättää tulevienkin polvien ihasteltaviksi.

Miten kerätä?

Siemeniä on helpointa kerätä kuivalla ilmalla. Kerää vain kypsiä siemeniä. Kerää jokainen laji erikseen. Koko kuivan kukinnon voi leikata saksilla ja laittaa pussiin. Anna siementen vielä kuivua sisällä (paperi)pusseissa. Siementen puhdistaminen on helpointa, kun ne ovat aivan kuivia. Kypsät, kuivat siemenet varisevat usein valmiiksi pussin pohjalle.

Pitääkö siemenet puhdistaa?

Mielellään, mutta tärkeintä on lähettää siemenet huolimatta siitä saako niitä puhdistettua vai ei.

Mikä on sopiva määrä?

Kaikki kerätyt siemenet kannattaa lähettää niin ne päätyvät kylvöksiin mahdollisimman tuoreina. Sopiva määrä on noin ½ dl (puhdistettuja) siemeniä. Isoja siemeniä voi olla enemmän ja pieniä vähemmänkin. Kasvierikoisuuksista ja harvinaisista tai hyvin vanhoista kannoista kannattaa lähettää pienetkin määrät. Samoin voimme käyttää pienetkin erät luonnonkasvien siemeniä seoksiin.

Mitä siemeniä kannattaa kerätä?

Vanhat kasvikannat ovat etusijalla.

Välitämme seuraavia siemeniä :

- puutarhojen perinteiset lajit (sekä koriste- että hyötykasvit)
- kasvierikoisuudet riippumatta kannan iästä
- tavallisuudesta poikkeavat väri- ja kukkamuodot
- kotimaiset luonnonkasvit

Mikä on maatiaiskasvi?

Yli 50 vuotta täällä kasvanut ja tänne sopeutunut laji – eli ennen 1960-lukua pihoihin istutetut kasvikannat ovat ns. maataisia, jotka ovat ehtineet sopeutua oloihimme (**).**

Vanhoja perinteisiä lajeja

Ylivoimaisesti eniten ihmiset halajavat vanhojen pihojen aarteita!! Mummon kukkapenkit, tädin kesämökki, vaarin ikkunanalus, isosedän aidanvierus, naapurikylän autiotalon pihamaa... niistä löytyy aarteita.

Perinteisten puutarhakasvien kohdalla pyrimme tarjoamaan maatiaiskantoja (**), joten niistä ei kannata lähettää nuoria kantoja (*/**).**

Perennoja eli monivuotisia kasveja

Ukonhatut (aito- ja tarhaukonhattu), lehtoakileijat (varsinkin yksiväriset, kerrannaiset tai muuten erikoiset kukkamuodot), lapinakileija, tähtiputki, asterit, kaunokainen, kellokukat (peuran, kääpiöpeuran-, loisto-peuran-, ukon-, maarian-, varsan-, vuohenkellot), vuorikaunokki, tarhasinivalvatti, maataisritarinkannukset, harjaneilikka (valkoinen, punainen, kirjava, yksinkertainen, kerrannainen...), iso- ja siperianampiaisyrtti, kevät- ja isovuohenjuuri, veri- ja kyläkurjenpolvi, keltapäivänlilja, illakko (löytyykö keneltäkään valkoista??), isohirvenjuuri, kurjenmiekat, liljat (varjolilja, marhanlilja, keltalilja, myös heikinlilja, pellavalilja, valkonauhalilja, omat risteytysliljat...), palavarakkkaus, lemmikit, pionit, idänunikot, lehtosinilatva, esikot, rohtosuopayrtti, nukka- ja jalopähkämö, ängelmät (lehto-, kelta-, sanias-, pikkuängelmä), auringontähti, revonpavut, kullerot, sarvirovokki...

Kuivassa viihtyviä reunus- ja kivikkokasveja

Pitkäpalot, hopeahärkki, kultakaari, kivikkokilikka, alppitähti, sammalleimu, ruusujuuret, kivikkosuopayrtti, rikot, maksaruohot...

Sipuli- ja mukulakasveja

Laukat, juhannushyasintti, jalo-, kelta- ja pysty-kiurunkannus, talventähti, lumipisarat (tutummalla nimellä mm. kevät- ja suvikello), espanjansinililja, helmililja, vanhat narsissilajikkeet, idänsinililja, parvi- ja kääpiötulppaani, myös vanhat tulppaanilajikkeet, posliinihyasintti...

Kesäkukkia ja -köynnöksiä

Aurankukka, ruiskaunokki, auringonkukat, hunajakukka, kehäkukat, kosmoskukat, suvikakkarat, ihmekukka, perunkoiso, narsissitupakka, kessu, unikat, tarhaorvokki. Ja kesäköynnökset: Aitoelämänlanka, köynnöskrassi, ruusupapu, rakkoköynnös, vaulat, keijunmekko... Entä kasvaako kenelläkään adlumiaa?

Tavallisten kesäkukkien nuoria kantoja (*) ei kannata lähettää. Mutta jos olet onnistunut ylläpitämään lajia jo pidempään (10-20 vuotta), lähetä ihmeessä siemeniä.

Hyötykasvit sekä rohto- ja maustekasvit

Kaikki puutarhoissanne jo pidempään (miehellään yli 10 v.) viihtyneet hyötykasvien ja yrttien siemenet ovat tervetulleita. Erityisesti vihannesten siemenviljely näillä leveyspiireillä on vaativaa ja lähes unohdettu taito. Mitä äärevämmissä olosuhteissa kasvit kasvavat sitä nopeammin niiden sopeutuminen esim. pohjoisen kasvukauteen voi tapahtua. Tällaisilla kannoilla on oma erityinen arvonsa. Sitä vastoin yleisiä vihannesten ja yrttien kauppalajikkeista kerättyjä nuorta kantaa olevia siemeniä (*) ei kannata lähettää.

Perinteisiä hyötykasveja

Hyvänheikinsavikka, köynnöspinaatti, sokerijuuri, raparperi, vanhat hernelajikkeet, härkäpapu, erityiset tomaatit ja muut ulkomaiden tuliaisat, joiden siemeniä ei kaupasta löydy. Ruohosipuli, pillisipuli, valkosipuli, parsa, tarhamaltsa, lanttu, kaskinauris, kuukausimansikka, kaurajuuri, pinaatti-hierakka, pellava, vanhat viljalajikkeet, kevätvehnä, musta kaura, viljahirssi, juhannusruis, tattari, sarviapila, rehuvirna, sinimailanen...

Rohto ja maustekasveja

Iisot, väinönputki, kurkkuyrtti, karvasohdake, tuoksuampiaisyrtti, helttaminttu, iisoppi, laventeli, lips-

tikka, hurtanminttu, kamomillasaunio, saksankirveli, kissanminttu, palsamipäivänkakkara, mäkimeirami, ajuruohot...rohto- ja teeyrttejä löytyy runsaasti myös luonnonvaraisista lajeista.

Huonekasvit

Auliot, malabarinpinaatti, pasuunakukat, koristepaprika, punasarja l. kliivia, kahvipensas, särmätyräkki, sinisilmä, silkkipensas, puuvilla, tupsukit, ritarinkukat, ruukkupalsami, tuntokasvi ("mimosa"), mummon pelakuu, soilikki, heinäilijat...

Uudehkot lajit ja kasvierikoisuudet

Kerrothan, miksi suosittelet kasvia muillekin. Terve-tulleita ovat etenkin sellaiset lajit, joita on vaikea saada taimistoista, esim. kasvitieteelliset lajit eli ulkomaiset luonnonlajit, jotka ovat menestyneet Suomessa.

Kärsämölajit, vuokot, hietaliljat, akileijalajit, asterit, kellokukat (mm. hertta-, amerikan-, parta-, kauno-, kääpiö-, pisama-, kauriin-, täpläkellot), ruohovartiset kärhöt, alaskankleitonia, tarhaketoneilikat, sormustinkukkalajit, marskinliljat, piikkiputket, kellokukalat, keijunkukat, kuunliljat, nauhuslajit, hanhikit, esikkolajit, alppi-, tarha- ja etelänkylmäkukat, koristeraparperi, salviat, rotkokielot, puna-pietaryrtti (tutummin: punapäivänkakkara) ja muut samaan sukuun kuuluvat pietaryrtit, tädykkeet...

Luonnonkasvit

Luonnonkannalla (lk) tarkoitetaan (kotimaisten) luonnonkasvien jalostamattomia kantoja. Tällaisia ovat kaikki luonnosta kerätyt siemenet ja myös puutarhoissa kasvavat luonnonlajit. Luonnonkasveista jalostetut puutarhalajikkeet (useimmat taimitarhoista ostetut taimet) eivät ole luonnonkanta. **Erilaiset heinät, yrtit, kukkivat kukat ja niittykasvit ovat tervetulleita – pienetkin määrät kannattaa kerätä talteen, voimme yhdistellä ne seoksiin.**

Heiniä

Rantakaura, tuoksusimake, mäkikaura, kattarat, sarat, sukapää, lampaannata, tupasvilla, niittymaarianheinä, mesiheinät, vihvilät, rantavehänä, piipot, nuokkuhalmikkä, lehtotesma, siniheinä, jäkki, ruokohelpi... Kukkuvia kasveja

Rohtorasti, kissankäpälä, keltasauramo, harmio, kissankello, harakankello, kurjenkello, rentukka, ahde-, nurmi- ja ketokaunokki, pohjansinivalvatti,

ruohokanukka, koirankieli, hieta-, keto- ja pulsa-neilikka, neidonkieli, valkoinen maitohorsma, karvahorsma, ahomansikka, aho-, paimen- ja keltamata-ra, metsä- ja ojakurjenpolvi, ketoruusuruoho, meri-, ranta-, ja metsänätkelmä, päivänkakkara, keltamaite, rantakukka, pikkutervakko, käenkukka, rantakukka, valko- ja rohtomesikkä, kellosinilatva, kurjenjalka, niittyhumala, mesimarja, lakka, lillukka, ailakit, kohokit, purtojuuri, pukinparta, jänö-, kelta-, metsä-, puna- ja musta-apila, niittykullero, tulikukat, aito- ja metsävirna, aho-, korpi-, metsä- ja keto-orvokki, virmajuuret...

Puuvartiset kasvit

Puita

Pihdat, vaahterat, hevostakanja, katsura, siperiansembra, makedonianmänty, tarhaomenapuu, koristeomenapuu, korkkipuu, tuohituomi, hapankirsikka, lumu, kriikuna, päärynä, japaninsiipipähkinä, suomenpihlaja, tammets...

Pensaita

Tuomipihlajat, aroniat, happomarjat, hernepensaat, ruusukvitteni, pähkinäpensas, tuhkapensaat, orapihlajat, vihmat, näsiä, variksenmarja, sorvarinpensaat, tyrni, kellokuusama, sinikuusama, kultasade, mahonia, paatsamat, karvianen, ruusut (karjalan-, idänmetsä-, koiran-, orjan-, punalehti-, metsä-, tarhapimpinella-, omena-, tarhakurttu-, luumuruusut ...), mustaselja, koiran-, villa-, kiilto-, koiran heisi, marjakuuset...

Köynnöksiä

Laikkuköynnökset, alppikärhkö, siperiankärhkö, tarhaalppikärhkö, kiinankeltakärhkö, saksankärhkö, viinikärhkö, köynnöskuusamat, kilpikierrot, säleikköwilliviini, imukärhköwilliviini, palsamiköynnös, siipiköynnös, ojukkaviini, tarhaojukkaviini, törmäviini...

Vanhoista siemenhinnastoista voit etsiä lisää osviittaa.

